

På jakt efter stormört

Riktat fiske efter stormört är en spännande utmaning. FJ's medarbetare Jens Bursell delar med sig av erfarenheter från Danmarks talrika stormörtvatten – kunskap som kan komma till nytta här hemma, eller om du tar en tur till grannlandet.

**Vatten-
drag som mynnar
i större bräckvattens-
områden är högintres-
santa.**

Mört över den magiska kilosgränsen är sannerligen ingen vardagsmat och en stor del av framgången ligger i att finna rätt vatten. De flesta sjöar som hyser fisk av denna osedvanliga kaliber är på minst 20–30 hektar. Ofta råder minimal konkurrens om födan och de enskilda individerna har massor av mat. Idealiska vatten har stora bestånd av abborre och gädda som håller nere fiskbestånden så att förutsättningarna för kvarvarande mörtar blir bättre. Denna typ av vatten har relativt få fiskar per hektar, men man kan ändå stöta på stora stim där individerna har hög snittvikt. Problemet är som regel att finna fisken.

En annan faktor som påverkar medelvikten i ett vatten är låga pH-värden som gör att leken bara lyckas något enstaka år. Ju färre årgångar fisk, desto mindre konkurrens om födan, och därigenom kan fisken växa sig större. Det säger sig självt att vatten av denna typ inte är särskilt stabila. När en årgång stor fisk dör ut, finns det ofta bara mindre fiskar kvar. I vatten där mörtan blir stor på grund av predationstryck, kommer det alltid att finnas välvuxna exemplar eftersom beståndet löpande förnyas.

Gryning och skymning bäst

Under dagtid finner man vanligtvis den stora mörtan på djupare vatten – ofta ute på 5–10 meters djup. I skymningen drar fisken sig mot grundare vatten, men det lönar sig sällan att satsa på djup under 1,5–2 meter. Det optimala är att fiska på, eller vid foten av en brant på 2–4 meters djup.

Om man bortser från lekperioden är stormörtfisket oftast bäst under natten. I de flesta sjöar där jag har fångat fisk över kilot, är mönstret snarlikt – de stora exemplaren är mest aktiva efter mörkrets inbrott.

Många vatten blir aldrig upptäckta för att folk bara fångar mindre mört under dagfiske med normala metoder, och därför drar slutsatsen att det endast finns mindre individer i sjön. I

De flesta ordinära beten fungerar bra till stormört. Majs och mindre mask hör till favoriterna.





samma vatten kan man få mörtar på 800–1000 gram bara genom att stanna kvar ett par timmar efter solnedgången.

De mest hektiska huggperioderna under sommar och höst infaller vanligen från skymningen och ett par timmar framåt, samt kring gryningstimmarna. Ju kallare det blir, desto kortare blir huggperioderna – och desto större blir chansen till bra dagfiske.

Båttips

Vid flötmete från båt är det viktigt att ha minst två ankare. I kraftig vind på en större sjö, kan det behövas rejäla vikter. Bäst kontroll uppnås genom att fiska med vinden. Är du ensam ankras båten med fören mot vinden, medan två personer lättast fiskar med båten liggande på tvären. Kom bara ihåg att denna position kräver extra tunga ankare.

När man båtfiskar kan det vara svårt att sänka linan och få bra linkontroll eftersom båten alltid svänger lite i vinden. Med lite slaklina undviker man falska napp, men linböjen får inte bli större än att den blixtnabbt kan stramas upp vid mot-hugg.

Många större åar hyser bra bestånd av stationär, välvuxen mört, som man ofta finner i anslutning till vegetationsbälten där botten sluttar mot djupare vatten.



Mäsk och beten

De flesta ordinära beten fungerar bra till stormört. Majs och mindre mask hör till favoriterna, och 3–5 maskar på en krok i storlek 10 är ett utmärkt bete.

Vid flötmete från båt fungerar de flesta mellantunga mäskblandningar med lätt uppsprickande egenskaper, till exempel "Gros Gardon" (Sensas) och "Supercup" (MVE). Hampamjöl är en suverän attraktor som kan göras ännu bättre genom blötläggning i kokande vatten. De väldoftande och lockande oljorna sprider sig i vattnet, och hampasoppan används sedan till att fukta grundmäs-ket med.

Många metare rankar hela kokta hampfrön mycket högt. Andra bra tillsatser är fänkål, anis, duvspillning, kokosmjöl, polenta och kokt majsgranulat. Var noga med mäskblandningen, spricker den upp för lätt lockas även mindre fisk till platsen.



Om man bortser från lekperioden är stormörtsfisket oftast bäst under natten.

Vattendrag som mynnar i större bräckvattensområden är högtintressanta. I de grunda vikarna finns massor av föda och fisken växer snabbt. Prickar man tidpunkten när mörten stiger för lek under april, håller åarnas nedre sträckor ofta stora stim med huggvillig fisk.

Fiske från båt

Valet av metod dikteras av hur långt man skall kasta för att komma ut på ett lämpligt djup. Har du ingen båt och skall kasta över 35 meter, är bottenmete med swimfeeders den bästa taktiken. Dels för att mäsningen blir precis, men också för att flötmete kan vara svårt att behärska på långa avstånd – särskilt i hård vind.

Mete med lysflöte är ett effektivt och trevligt sätt att utmana stormörten.

Mete med lysflöte är ett effektivt och trevligt sätt att utmana stormörten. Är det hyfsat djupt nära land, eller om båt finns tillgänglig, kan du i stort sett fiska rakt under spötoppen.

Mäsningen kan koncentreras, och det korta avståndet ger möjlighet att använda känsliga flöten med optimal kontroll.

Min erfarenhet visar att skador på linan lätt uppstår när man fumlar runt i mörker. Därför kan det vara en säkerhet att använda kraftigare lina och större krok än under dagfiske. Principiellt kan man utan problem landa de flesta megamörter med en 0,10 lina och en krok i

Svenska stormörtars topp-tio 1997-2000

Gram	Fångstplats	Bete	Datum	Fångstman
1726	Högträsk	mask	980606	Bo Bergdahl, Jokkmokk
1455	S.Östersjön	maggot	000507	Niklas Nilsson, Lomma
1235	S.Östersjön	maggot	000511	Pär Johansson, Skurup
1232	Kerändöjärvi	mask	980731	Vilho Sturk, Hällefors
1210	Kerändöjärvi	mask	970821	Stig Gråsvik, Boden
1200	Kerändöjärvi	majs	980809	Krister Wallmark, Luleå
1200	Hyllingedammen	fluga	990817	Mikael Adamsson, Bjuv
1160	Kerändöjärvi	majs, maggot	990815	Conny Svingdahl, Gällivare
1105	Skivarpsån	mask	990425	Björn Ekström, Klågerup
1100	Lill Skabram	majs, maggot	000706	Ola Esbjörnsson, Tibro

Reds. Kommentar: Många svenska stormörtvatten passar väl in på Jens beskrivning av potentiella lokaler, men de norrländska vatten som dominerat statistiken under senare år hamnar dock lite utanför schablonen. Här tycks mörten ha funnit en egen liten nisch som passar arten ypperligt vad gäller konkurrens, födotillgång och vattenkvalité.

storlek 16, men jag använder ändå 0,18–0,20 lina vid nattligt flötmete. Är fisken skygg och försiktig går jag ner till 0,16.

Mört över kilot tvekar sällan inför halvstora agn, och det finns ingen anledning att använda mindre krok än storlek 10–12. Min favoritkrok är utan tvekan Drennan Wide Gape Specialist i storlek 10. Den är tillräckligt liten och tunntrådig för att ge en bra betespresentation, men samtidigt stor nog att exponera krokspetsen ordentligt – även

med två majs-korn eller ett par mindre kompostmaskar.

I skymningen söker mörten ofta föda i de övre vattenlagren. Det är en spännande upplevelse att kasta prick på vakande stormört som plockar insekter på ytan en stilla sommarkväll. Genom att minska djupet och koncentrera blybelastningen strax under flötet, brukar en del fina exemplar kunna överlistas.

På stora avstånd är det lättast att använda ”missiler” eller ”antennflöten”, men går branten nära land får du bättre och känsligare indikation med olika former av ”insert-wagglers” i storleksordningen 3–6AAA.

Under natten och morgonen lönar det sig bäst att fiska direkt på botten. På en brant kant kan det vara en fördel att använda ett relativt långt ”släp” på 15–20 centi-



På stora avstånd är det lättast att använda ”missiler” eller ”antennflöten”, men går branten nära land får du bättre och känsligare indikation med olika former av ”insert-wagglers” i storleksordningen 3–6AAA.

meter eller mer (släpet är den yttersta delen av tacklet som släpar fram över botten), för att vara helt säkra på att betet presenteras på botten. Fiske högre upp i vattnet ger generellt fler små och färre stora fiskar. Vid hård vind eller ström kan man placera ett extra så kallat ”ankarhagel” mellan krok och nedersta blyhagel. ”Ankaret” ska ligga på botten, men överbelastningen gör också att flödet försvinner om tacklet hamnar för långt ut på djupare vatten. Genom att gradvis ta hem lina vet man att betet befinner sig precis på mäskplatsen när lystoppen syns över ytan. Riktigt mörka nätter kan det också betala sig att lägga ut en markör – till exempel en plastflaska med en lysstav inuti. Precisionen blir bättre och samtidigt får man en referenspunkt. De flesta som stirrat några timmar på ett lysflöte vet hur vimsig man blir när tröttheten kommer smygande. Utan markör kommer den lilla ljuspunkten sakta börja vandra allt mer, utan att den i verkligheten rör sig det minsta ur fläcken. ●

Mörtvatten i Sverige

Kerändöjärvi

Ligger ca 10 mil norr om Pajala. Sjön är ca 3 km lång och knappt 200 m bred. Vattnet skapades 1950 när en stor slätterräng dämades upp, och bortsett från en liten djuphåla på 4 meter är sjön bara cirka 1,5 m djup. Vattnet är otroligt produktivt och periodvis grumligt av vattenloppor och andra smådjur. En kristallklar ström som mynnar i övre delen förbinder sjön med Hauttajärvi (som också innehåller stormört). På Sturks diversehandel kan man köpa fiskekort, mat, apoteksvaror, bensin – ja nästan allt. Fiskekort kostar 50 kr/dygn, 200 kr/år och gäller även i en del angränsande vatten.

Lill-Skabram

Producerade förra året mer än 100 mörtar över 700 gram, med en topp på 1100 gram. Lill-Skabram ligger några kilometer utanför Jokkmokk. På Skabram stugby kan man köpa fiskekort och hyra billiga stugor eller rum, men det går även bra att tälta för en billig penning. Tel: 0971-10752. Fiskekortet kostar 100 kr/3 dagar.

Skivarpån

En liten å som mynnar på sydkusten nordost om Abbekås. På våren vandrar mörtan upp i ån för lek, och simmar därefter tillbaka ut i havet. Fisket startar normalt i mitten av april, och pågår en bit in i maj. Nästan varje år fångas mört över kilot, och rekordet på 1105 gram togs på flötmete med mask av Björn Ekström 1999.

Från 16 april-31 maj säljs 10 fiskekort per dag. Förhandsbokning görs genom Karin Nilsson Skurup. Tel: 0411-438 97, 0706-211384, e-post: karin.a.nilsson@telia.com. Kort kan även bokas hos UNO-X i Skivarp, tel: 0411-306 90. Pris: 100 kr/dag.



Mörtvatten i Danmark

Sjælsø

Sjön ligger vackert inbäddad i skog omedelbart norr om Birkerød, 20 km norr om Köpenhamn. Stormörten håller till på 1,5-4 m djup och sjörökdet lyder på 1300 g.

Båt är nästan ett måste, och kan beställas via Internet om man anmäler sig till Fiskeringen eller LF (Lystfiskeriforeningen).

Det säljs inga dagskort. Billigast är att anmäla sig som medlem i någon av klubbarna under Fiskeringen för 300-500 kr/år. För närmare detaljer: www.fiskeringen.dk, www.lystfiskeriforeningen.dk

Från Helsingör: kör av motorvägen mot Köpenhamn och sväng mot Birkerød. Sjön ligger ca 1 km väster om motorvägen.

Från Malmö: Söder om Lyngby delar sig motorvägen – sväng höger och kör mot Helsingör. Tag av mot Hørsholm C/Birkerød, och det är nu endast 1 km till sjön.

Mört över den magiska kilosgränsen är sannerligen ingen vardagsmat och en stor del av framgången ligger i att finna rätt vatten.